

**POLARSIRKEL
RÅDET**

Polarsirkelrådet - Indre Helgeland Interkommunalt Politisk Råd

Møte AU - Polarsirkelrådet 14. november 2025

Møte Polarsirkelrådet 21. november 2025

AU-Sak 72/25 – Høring: Utredning om det regionale flyrutetilbudet (FOT)

PR-Sak 60/25

1. Innledning

Bakgrunn

For å sikre et godt flytilbud over hele landet kjøper staten ved Samferdselsdepartementet (SD) transport på flyruter som ikke kan drives kommersielt. Slike ruter inngår i ordningen med forpliktelser til offentlig tjenesteytelse (FOT) og skal sikre et minstilbud av ruteflygninger som opprettholder grunnleggende mobilitet i distriktene.

Ved oppstart av gjeldende FOT-kontrakter for Sør- og Nord-Norge 1. april 2024 ble maksimalprisene redusert med 50 prosent, noe som ga rimeligere billetter, flere reisende og bedre kapasitetsutnyttelse. Samtidig har ordningen medført kraftig økte kostnader og enkelte kapasitetsutfordringer. Bevilgningene til FOT-ruter har økt fra 962 mill. kroner i 2023 til over 2,4 mrd. kroner i 2025.

Som oppfølging av budsjettveksten og Stortingets vedtak nr. 1211 (20. juni 2025) har SD bestilt en utredning fra Oslo Economics om hvordan FOT-tilbudet kan videreutvikles innenfor dagens økonomiske ramme. Vedtaket pålegger regjeringen å utrede og sende på høring en ordning med beboerbevis/beboerrabatt for å sikre lokalbefolkningen bedre tilgang til ferger og FOT-ruter før neste konkurranse i 2026.

Utredningen vurderer blant annet:

- Kostnadsutvikling og effektiviseringspotensial
- Beboerrabatt og beboerbevis som virkemidler
- Nye prismodeller og kontraktsutforming
- Innfasing av nye, klimavennlige flytyper
- Mulig justering av lufthavnstruktur

Høringsfristen er 19. desember 2025. Departementet ber særlig om innspill til beboerrabatt, innretning av ordningen, kontraktsutforming og geografisk avgrensning.

2. Behandling i Nordland fylkeskommune

Nordland fylkesråd har behandlet høringen. Fylkesrådet innstilling til Fylkestinget uttrykker bekymring for at den økonomiske rammen på 2,4 mrd. kroner ikke står i forhold til de faktiske kostnadene og transportbehovene i distriktene.

Fylkesrådet støtter innføring av beboerrabatt/beboerbevis som et mer treffsikkert virkemiddel, men understreker at ordningen må være enkel, digital og gjelde alle FOT-ruter. Rabatt bør gis til personer folkeregistrert i kommuner som sokner til FOT-lufthavn, verifisert ved digital ID-løsning.

Videre mener fylkesrådet at økte makspriser for øvrige reisende kan forsterke sosial og geografisk ulikhet, og at staten i stedet bør øke rammen for å sikre likeverdig tilgang til transport. Kapasitetsstyring på ruter med høy etterspørsel må styrkes for å ivareta fastboende og pasientreiser.

Fylkesrådet foreslår også:

- At staten fastsetter ruteopplegg og frekvens før anbudsutlysning, som i fylkeskommunale kollektivanbud.
- At kontraktsperioden utvides til inntil 10 år for å gi stabilitet og insentiv til investeringer.
- At staten umiddelbart starter arbeidet med flåtefornyelse og overgang til null- og lavutslippsfly.
- At lufthavnstrukturen i Nordland videreføres, og eventuelle endringer behandles i Nasjonal transportplan.

3. Polarsirkelrådets vurdering

Polarsirkelrådet slutter seg til fylkesrådets hovedsynspunkter og vil understreke at et stabilt og tilgjengelig flytilbud er kritisk for bosetting, næringsutvikling, beredskap og offentlig tjenesteyting i regionen.

Dagens ordning med like priser for alle reisende er lite treffsikker. Den har gitt økt turisttrafikk, men også redusert tilgjengelighet for fastboende på avganger med høy etterspørsel. En beboerrabatt som retter seg mot distriktsbefolkningen vil derfor være både rettferdig og samfunnsøkonomisk klok.

Ordningen må være digital og administrativt enkel, og gjennomføres med fast kompensasjon til operatørene for å sikre forutsigbarhet. En slik modell gir staten mulighet til å styre pris og kapasitet mer målrettet, uten store administrative byrder.

Kapasitetsøkningen hos Widerøe i 2025 har hatt begrenset varig effekt og endrer ikke behovet for beboerrabatt. Tilgjengeligheten varierer betydelig gjennom året, og sesongjustert kapasitet er nødvendig for å ivareta både fastboende og reiselivsnæring.

Når det gjelder kontraktsutforming, mener Polarsirkelrådet at staten må styre rutetilbudet tydeligere i forkant av anbudsutlysningene og legge til rette for lengre kontrakter og pakkede ruter for å styrke konkurransen og effektiviteten.

Staten må samtidig ta en aktiv rolle i flåtefornyelsen på kortbanenettet og sørge for stabile rammevilkår for innfasing av klimavennlige flytyper. Endringer i lufthavnstrukturen må vurderes politisk i sammenheng med Nasjonal transportplan, ikke gjennom sektorutredninger.

4. Polarsirkelrådets svar på Samferdselsdepartementets spørsmål

Behov for beboerrabatt/beboerbevis:

Ja. Ordningen bør innføres på alle FOT-ruter for fastboende, som verifiseres digitalt ved kjøp og kontrolleres ved boarding. Den vil målrette støtten, sikre tilgjengelighet og redusere sosial og geografisk ulikhet.

Effekt av Widerøes kapasitetsøkning:

Tiltaket har ikke redusert behovet for beboerrabatt. Kapasitetsøkningen var midlertidig og sesongavhengig, og løser ikke utfordringene med utilgjengelige avganger for lokalbefolkningen.

Administrative og økonomiske konsekvenser:

Systemtilpasning og kontroll kan gjennomføres med eksisterende løsninger (ID-verifisering). Kostnadene er begrensede og kan dekkes gjennom justert FOT-kompensasjon. Ordningen bør baseres på fast kompensasjon, ikke per solgte billett.

Geografisk avgrensning:

Rabatten bør omfatte alle kommuner som sokner til FOT-lufthavner og ha fleksibilitet for bruk av flere nærliggende flyplasser. Ordningen må være lik på tvers av fylker for å sikre rettferdighet og forutsigbarhet.

5. Forslag til vedtak

Polarsirkelrådet avgir følgende høringsuttalelse til Samferdselsdepartementet:

1. Staten må øke bevilgningene til FOT-ruteordningen. Dagens ramme på 2,4 mrd. kroner er utilstrekkelig gitt kostnadsveksten og behovet for tilgjengelig transport i distriktene.
2. Polarsirkelrådet støtter innføring av beboerrabatt/beboerbevis for fastboende i kommuner som sokner til FOT-lufthavner. Ordningen må være digital, enkel å administrere og gjelde alle FOT-ruter.
3. Staten må sikre kapasitet på avganger med høy etterspørsel og tilrettelegge for effektive dagsreiser.
4. Eventuelle økninger i makspris for øvrige reisende må være moderate og sesongtilpassede for å unngå negative effekter på reiseliv og næringsliv.
5. Staten må ta en mer aktiv rolle i ruteplanleggingen og fastsette ruteopplegg og frekvens før anbudsutlysning, med lengre kontrakter (inntil 10 år) og ordninger for forhåndsreserverte seter til samfunnskritiske reiser.
6. Staten må umiddelbart starte arbeidet med flåtefornyelse og overgang til null- og lavutslippsfly på kortbanenettet.
7. Samferdselsdepartementet bør utvikle åpne trafikkdata og analyser som gir bedre grunnlag for planlegging, etterspørselsvurdering og medvirkning i FOT-ordningen.
8. Dagens FOT-tilbud for Mo i Rana Lufthavn må videreføres på den nye flyplassen med styrking av tilbudet Mo i Rana-Bodø.

Vedlegg:

- [Innstilling fra Fylkesrådet 7.nov 25](#)
- [Høringsbrev fra SD](#)
- [Rapport fra Oslo Economics - et mer effektivt regionalt flytilbud](#)
- [Hovedpunkt fra rapport \(PP fra NFK\)](#)
- [Referat fra Arb. gruppe FOT NFK 7.10.25](#)

Mo i Rana 13.11.2025

Polarsirkelrådet

Kjell-Idar Juvik
Sekretariatsleder